

Random Variables

อ.ปรัชญ์ ปิยะวงศิศาส

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปรัชญ์

Topics

- Random Variables
- PMF
- Random Sampling
- Function of RV
- Types of RV
- CDF

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปรัชญ์

Random Variables

- ตัวแปรสุ่ม คือ ผลลัพธ์ของการทดลองสุ่มที่เป็นตัวเลข
- เช่น
  - เลขที่ออกจากการทอยลูกเต๋า 1 ครั้ง
  - จำนวนอุบัติเหตุที่เกิดที่สี่แยกในค่าใน 1 วัน
  - จำนวน request ที่เข้ามายัง server ใน 1 ชั่วโมง
  - อุณหภูมิภายในโรงเพาะปลูก
  - ค่า IQ ของประชากรไทย
  - ฯลฯ

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทม์

Random Variables

- Ex: พิจารณา การทดลองสุ่มโยนเหรียญ 2 ครั้ง
    - จะได้ว่า $\Omega =$
  - กำหนดให้ X เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นจำนวนของ H ที่ออก
  - X มีค่าเป็นอะไรได้บ้าง?
- $S_X =$
- Formally: X เป็นฟังก์ชันที่ map จาก Ω ไปยัง $\mathbb{R}$

ภาพการ map ค่าจาก Ω ไปยัง $\mathbb{R}$

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทม์

PMF

- พิจารณาการทดลองสุ่ม: โยนเหรียญ 2 ครั้ง
- กำหนดให้ X เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นจำนวนของ H ที่ออก
- เราสามารถหาความน่าจะเป็นที่ $X=0, X=1, X=2$ ได้ดังนี้
  - $P_X(0)$
  - $P_X(1)$
  - $P_X(2)$
- โดยสังเกตว่า $P_X(0) + P_X(1) + P_X(2) =$

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทม์

PMF

- จากตัวอย่างในหน้าก่อน เราสามารถ plot กราฟของ PMF ได้ดังนี้

เราเรียกฟังก์ชัน $P_X(x) = P(X = x)$ ว่า **Probability Mass Function (PMF)**
 บางครั้งเราอาจเรียก PMF ว่าเป็น การแจกแจง (**probability distribution**) ของตัวแปรสุ่ม

สำคัญ

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทม์

https://www.probabilitycourse.com/chapter3/3_1_3_pmf.php

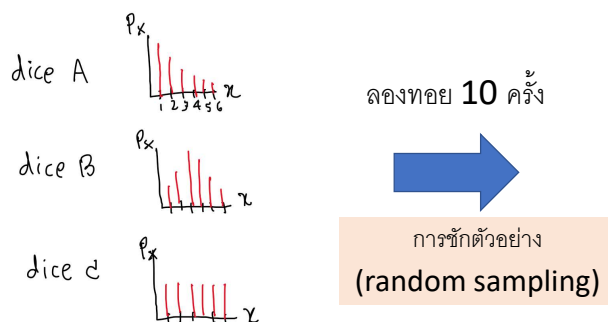
Properties of PMF

- เนื่องจาก $P_X(x)$ เป็นค่าความน่าจะเป็น จึงต้องมีคุณสมบัติเป็นไปตาม **axiom** ของความน่าจะเป็น
- คุณสมบัติของ PMF
  - $0 \leq P_X(x) \leq 1$; for all x
  - $\sum_{x \in S_X} P_X(x) = 1$
  - for any set $A \subset S_X$, $P(X \in A) = \sum_{x \in A} P_X(x)$

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทมา

PMF & Random Sampling

- PMF ช่วยให้เราเห็นว่าค่าของ X แต่ละค่ามีโอกาสมากน้อยอย่างไร
เช่น ให้ X เป็นเลขที่ออกในการทอยลูกเต๋า 1 ครั้ง
โดยที่ลูกเต๋า A, B, C มี PMF ของ X ที่แตกต่างกันดังภาพ

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปัทมา

PMF Exercise

- โยนลูกเต๋ายี่สิบตรง 2 ครั้ง กำหนดให้ X เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นผลรวมของเลขที่ออก
จงวาดกราฟ PMF ของ X

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปริญญ์

Function of RV

- กำหนดให้ $g(X)$ เป็นฟังก์ชันที่ map ค่าของตัวแปรสุ่ม X ไปยังค่าใหม่
- จะได้ว่า $Y = g(X)$ ก็จะต้องเป็นตัวแปรสุ่มด้วย
- เช่น
  - $Y = g(X) = X + 1$
  - $Z = h(X) = 2X$

ตัวอย่างภาพการ map ค่าด้วยฟังก์ชัน Y

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปริญญ์

Function of RV

- Ex: หากให้ X เป็นจำนวนของ H ที่ออกจากการโยนเหรียญ 2 ครั้ง แล้ว จง plot PMF ของ X , Y และ Z

PMF ของ X

PMF ของ $Y = g(X) = X + 1$

PMF ของ $Z = h(X) = 2X$

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปริญญ์

Types of RV

- ตัวแปรสุ่มมี 2 ชนิด ได้แก่
  - ตัวแปรสุ่มวิฤต (Discrete RV) คือ ตัวแปรสุ่มที่ S_X นับได้ เช่น จำนวนครั้ง, คะแนนสอบ
  - ตัวแปรสุ่มต่อเนื่อง (Continuous RV) คือตัวแปรสุ่มที่ S_X นับไม่ได้ เช่น อุณหภูมิ, เวลา

Advanced Pattern Recognition RMUTL อ.ปริญญ์ ภาควิชาวิศวกรรมศาสตร์

CDF

- เราสามารถใช้ CDF ในการอธิบาย probability distribution ของตัวแปรสุ่มแทน PMF ได้

- นิยาม: Cumulative Distribution Function (CDF) ของตัวแปรสุ่ม X คือ

$$F_X(x) = P(X \leq x) \text{ for all } x \in \mathbb{R}$$

- คุณสมบัติสำคัญของ CDF: $P(a < X \leq b) = F_X(b) - F_X(a)$

Advanced Pattern Recognition RMUTL อ.ปริญญาธิ์วงศา

CDF

- ตัวอย่าง: กำหนดให้ X เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นจำนวนของ H ที่ออกจากการโยนเหรียญ 2 ครั้ง จงหา CDF ของ X

- ทบทวน: PMF ของ X คือ

$$\begin{aligned} \bullet P_X(0) &= \frac{1}{4} \\ \bullet P_X(1) &= \frac{1}{2} \\ \bullet P_X(2) &= \frac{1}{4} \end{aligned}$$

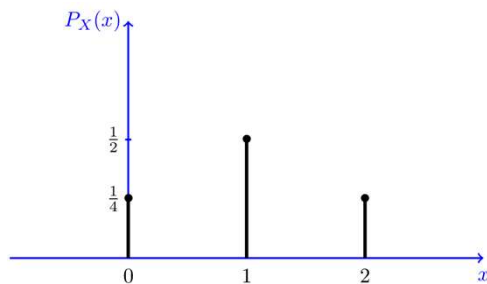
จะได้ว่า CDF ของ X แบ่งออกเป็น 4 ช่วงคือ

- if $x < 0$;
 $F_X(x) = P(X \leq x) =$
- if $0 \leq x < 1$;
 $F_X(x) =$
- if $1 \leq x < 2$;
 $F_X(x) =$
- if $x \geq 2$;
 $F_X(x) =$

Advanced Pattern Recognition RMUTL อ.ปริญญาธิ์วงศา

CDF plot

- ตัวอย่าง: กำหนดให้ X เป็นตัวแปรสุ่มที่เป็นจำนวนของ H ที่ออกจากการโยนเหรียญ 2 ครั้ง
จงหา CDF ของ X

Advanced Pattern Recognition RMUTL อ.ปริญญาธิ์วงศาสดา

CDF Exercise

- กำหนดให้ PMF ของ X เป็นดังตาราง

x	-2	-1	0	1	2
$P_X(x)$	0.2	0.4	0.1	0.2	0.1

- จงวาดกราฟ CDF ของ X

Probability and Statistics for Engineering @ RMUTL อ.ปริญญา

CDF Exercise (ต่อ)

- จงหา $P(X \leq 2)$

- จงหา $P(-1 < X < 1)$